

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 23.10.2024 r.

Znak: WZPS-5.431.2.23.2024.KC-Ś

**Pan
Paweł Nowakowski
Wójt Gminy Dolice**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniach 18 – 20 września 2024 r. przeprowadzona została kontrola w trybie zwykłym w Gminie Dolice. Czynności kontrolne wykonywane były w siedzibie Urzędu Gminy Dolice oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach – ul. Ogrodowa 16.

Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie na podstawie upoważnienia nr 96/2024 z dnia 16 września 2024 r. w składzie: Karolina Czaja-Śmietana – starszy inspektor wojewódzki, osoba kierująca zespołem i Małgorzata Andraszkievicz – starszy inspektor wojewódzki.

Kontrolą objęto sposób realizacji wybranych zadań z zakresu wspierania rodziny, w szczególności zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, a także realizacja zaleceń pokontrolnych z kontroli przeprowadzonej w trybie zwykłym w dniach 17 – 19 lutego 2021 r. w Gminie Dolice, w okresie do 1 stycznia 2022 r. do 20 września 2024 r.

Ustaleń dokonano na podstawie analizy dokumentacji dostępnej w Urzędzie Gminy Dolice oraz w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dolicach, a także wyjaśnień udzielonych przez panią Anitę Ukleję, kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach (na podstawie upoważnienia Wójta Gminy Dolice z dnia 19 września 2024 r.).

Akta kontroli str. 1 – 18

Działalność Gminy Dolice w zakresie objętym kontrolą oceniam pozytywnie z nieprawidłowościami³.

¹ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.),

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477).

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami i negatywna.

Oceny dokonano na podstawie analizy sposobu realizacji przez Gminę Dolice następujących zadań z zakresu wspierania rodziny.

Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych wsparcia.

1. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych bez wsparcia asystenta - monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że w Gminie Dolice była jedna rodzina niewydolna w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, która nie została objęta wsparciem asystenta rodziny, tj.:

- 1) poz. 1, tab. 2 - [tekst wyłączony z jawności] Z dokumentacji rodziny wynika, że asystentura byłaby w tym przypadku niezasadna.

Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że w gminie, w okresie objętym kontrolą, było sześć rodzin, w których została uruchomiona procedura Niebieskie Karty, w tym w dwóch przypadkach w rodzinach występował jednocześnie problem uzależnienia. W jednym przypadku rodzinie zaproponowano wsparcie asystenta, jednak ta odmówiła. W pozostałych przypadkach nie było zasadności objęcia rodzin asystenturą. Sytuacja wszystkich ww. rodzin była monitorowana przez pracownika socjalnego.

Akta kontroli, str. 19 - 62, 85 - 88

2. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych objęte wsparciem asystenta rodziny.

W Gminie Dolice, w okresie objętym kontrolą były 32, a na dzień kontroli 17 rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, które były objęte asystenturą. Wsparcie to jest zapewnione przez dwóch asystentów. Tym samym stwierdzono, że liczba asystentów jest adekwatna do potrzeb gminy.

Analizie formalnej i merytorycznej poddano 8 przypadków rodzin objętych asystenturą w kontrolowanym okresie (poz. 6, 7, 8, 13, 21, 29, 30 i 32, tab. 3).

Na podstawie analizy ww. przypadków stwierdzono następujące uchybienia/nieprawidłowości:

- brak wywiadu środowiskowego, o którym mowa w art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (poz. 6, tab. 3),
- w przypadku asystenta [tekst wyłączony z jawności] brak potwierdzenia, w jakich godzinach odwiedzali środowisko zamieszkania rodzin (poz. 6, 8, 13, 29, 30, tab.3),
- w przypadku asystenta [tekst wyłączony z jawności] brak potwierdzenia wejść w środowisko zamieszkania rodzin w godzinach wieczornych (po. 6, tab. 3),
- w przypadku asystenta [tekst wyłączony z jawności] prowadzenie dokumentacji w sposób uniemożliwiający przeczytanie, jakie działania podejmował w rodzinie (po. 6, 7, 13, 29 tab. 3),
- wyręczanie rodzica w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, tj. zabawy z dziećmi, dostarczanie druków, poszukiwanie ofert pracy (poz. 6, 8 tab.3),
- w przypadku asystenta [tekst wyłączony z jawności] brak potwierdzenia współpracy z kuratorem sprawującym nadzór nad rodziną (poz. 13, 29 tab. 3),
- brak kompleksowej analizy sytuacji rodziny podczas przeprowadzania wywiadu środowiskowego, o którym mowa w art. 11 ust. 2 ustawy (poz. 21, 29 tab. 3),

- w planie pracy z rodziną ujęto działania dla obojga rodziców, pozyskano podpis tylko jednego z nich, nie ujęto działań dotyczących wszystkich dzieci w rodzinie (poz. 21, tab. 3),
- po zakończonej asystenturze udokumentowano tylko jedną wizytę w środowisku zamieszkania rodziny w ramach monitorowania jej sytuacji rodziny (poz. 21, tab. 3),
- podczas monitorowania sytuacji rodziny po zakończonej asystenturze brak informacji na temat funkcjonowania rodziny ze źródeł zewnętrznych, np. szkoły (poz. 30, tab. 3).

Podczas kontroli pouczono, aby:

- dokumentować godziny wejść w środowisko zamieszkania rodzin, dokonywać wizyt w środowisku rodzinnym również w godzinach wieczornych,
- dokumentację pracy asystenta prowadzić w sposób czytelny,
- nie wyręczać rodziny w wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- dokumentować współpracę z kuratorem sprawującym nadzór nad rodziną,
- w planie pracy z rodziną ujmować działania dotyczące wszystkich dzieci w rodzinie, w przypadku ujęcia obojga rodziców, pozyskiwać podpisy obu,
- rzetelnie prowadzić monitoring sytuacji rodziny po zakończonej asystenturze,
- w ramach monitoringu sytuacji rodziny, po zakończonej asystenturze, dokumentować współpracę z podmiotami zewnętrznymi.

Plany pracy z rodziną były sporządzane bez zbędnej zwłoki, zawierały wszystkie elementy wymagane ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Podczas kontroli analizie poddano 16 okresowych ocen sytuacji rodzin dokonanych przez asystentów w okresie objętym kontrolą. W dwóch przypadkach przekroczono termin sporządzenia ww. oceny (poz. 8, 29, tab. 3), co narusza art. 15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W kontrolowanym okresie w gminie nie było rodzin, które chciały skorzystać ze wsparcia asystenta w ramach ustawy o wsparciu kobiet i rodzin „Za życiem”⁴

Akta kontroli, str. 63 – 73, 89 – 295, 429 – 431

3. Rodziny z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej.

Na dzień kontroli, w pieczy zastępczej przebywało łącznie 25 dzieci z 16 rodzin. Wśród nich 5 rodzin było objętych asystenturą w kontrolowanym okresie. W pozostałych przypadkach ośrodek wskazał, że brak asystentury w tych rodzinach to wynik m. in.: pozbawienia władzy rodzicielskiej (7 przypadków), przebywania rodziny poza terenem gminy (2 przypadki), śmierci rodzica (1 przypadek) oraz odmowy współpracy z asystentem (1 przypadek). W rodzinach tych nie było możliwości podjęcia działań na rzecz powrotu dzieci do domów rodzinnych.

W wyniku analizy formalnej dokumentacji rodzin, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej i które objęte były asystenturą w kontrolowanym okresie, stwierdzono, że:

- w dokumentacji rodziny brakowało planów pomocy dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej, w związku z czym nie można było stwierdzić, czy plan pracy z rodziną został z nimi skoordynowany (poz. 8, 13, 32 tab.3); podczas kontroli pouczono w tym zakresie.

⁴ Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r., poz. 1329 ze zm.).

- asystent nie potwierdził, że plan pracy z rodziną został sporządzony w konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, co narusza art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny (poz. 13, tab.3).

W wyniku analizy dokumentacji rodzin, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej i które nie były objęte asystenturą w kontrolowanym okresie, stwierdzono, że:

- po umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej nie dokonano analizy środowiska rodzinnego ani nie przeprowadzono w rodzinie wywiadu środowiskowego, czym naruszono art. 8 ust. 1 pkt 1 oraz art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (poz. 9, tab. 5),
- nie zaproponowano rodzinie asystentury pomimo występujących w niej trudności opiekuńczo – wychowawczych występujących w rodzinie, czym naruszono art. 176 pkt 3 lit. a ustawy (poz. 16, tab. 5).

Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że w kontrolowanym okresie do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach wpłynęły łącznie 92 zaproszenia do udziału w posiedzeniach dotyczących okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej. Pracownicy ośrodka uczestniczyli w 39 posiedzeniach. W pozostałych przypadkach ośrodek przekazywał pisemne informacje na temat danej rodziny do właściwego podmiotu.

Akta kontroli, str. 74 – 84, 296 - 428

4. Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że w kontrolowanym okresie Gmina Dolice zapewniała swoim mieszkańcom następujące wsparcie specjalistyczne:

- praca socjalna i asystentura,
- nieodpłatna pomoc prawna/ poradnictwo obywatelskie (wraz z mediacją) w Urzędzie Gminy Dolice,
- konsultacje prawne i poradnictwo psychologiczne w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym w Dolicach, w tym konsultacje dla osób dotkniętych problemem przemocy, osób uzależnionych i współuzależnionych,
- pomoc psychologiczna i pedagogiczna w szkołach funkcjonujących na terenie gminy,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Poradnictwo w Punkcie Regionalnego Centrum Kryzysowego w Stargardzie,
- placówki wsparcia dziennego.

Informacje na temat ww. wsparcia są rozpowszechniane w ramach bieżącej pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach, na stronach internetowych gminy, tablicach ogłoszeń ośrodka oraz urzędu gminy oraz tablicach informacyjnych poszczególnych miejscowości.

W okresie objętym kontrolą w Gminie Dolice odbywały się cykliczne wydarzenia dla rodzin (pikniki, festyny), organizowane przez Gminne Centrum kultury w Dolicach, sołectwa, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe.

Akta kontroli, str. 432 – 434

5. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

Na terenie Gminy Dolice funkcjonują dwie placówki wsparcia dziennego, prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zachodniopomorski Oddział Regionalny w Szczecinie. Budynki, w których mieszczą się placówki spełniają standardy opisane w art. 18 b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

6. Realizacja zaleceń pokontrolnych.

W dniach 17 – 19 lutego 2021 r. w Gminie Dolice została przeprowadzona kontrola w trybie zwykłym. Wydano następujące zalecenia pokontrolne:

- 1) weryfikować dane asystenta rodziny w rejestrze z dostępem ograniczonym przed nawiązaniem z nim stosunku pracy – art. 21 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (zalecenie znaczące) – dane asystentów rodziny zatrudnionych w okresie objętym kontrolą zostały zweryfikowane w ww. rejestrze – zalecenie zrealizowane,
- 2) obejmować rodziny wsparciem asystenta zgodnie z postanowieniem sądowym bez zbędnej zwłoki – art. 109 § 1 i 2 pkt 1 ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy (zalecenie znaczące) – zalecenie zrealizowane,
- 3) zachować ciągłość w opracowaniu i realizacji gminnych programów wspierania rodziny – art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zalecenie zwykłe) – na mocy uchwały nr XXXVII/369/22 Rady Gminy Dolice z dnia 24 lutego 2022 r. uchwalono Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Dolice na lata 2022 – 2024., uchwała obowiązuje od 1 stycznia 2022 r. – zalecenie zrealizowane,
- 4) nie przekraczać terminu przekazania radzie gminy sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny – art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zalecenie zwykłe) – w okresie objętym kontrolą wszystkie ww. sprawozdania zostały przekazane zgodnie z obowiązującym przepisem – zalecenie zrealizowane.

Akta kontroli str. 438 – 439

Podsumowanie ustaleń kontroli

1) stwierdzone uchybienia / nieprawidłowości:

- brak analizy sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie po powzięciu informacji o tym, że rodzina przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- przekroczenie terminu dokonania okresowej oceny sytuacji rodziny,
- brak potwierdzenia, że plan pracy z rodziną został sporządzony w konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej,
- brak propozycji asystentury w rodzinie pomimo występujących w niej trudności opiekuńczo – wychowawczych.

2) przyczyny stwierdzonych uchybień / nieprawidłowości:

- błędna interpretacja przepisów,
- zaniechanie,
- niedopatrzenie.

3) skutki stwierdzonych uchybień / nieprawidłowości:

- formalne,
- niewystarczająca wiedza na temat dzieci i rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

4) osoby odpowiedzialne za stwierdzone uchybienia/ nieprawidłowości:

- były i obecny Wójt Gminy Dolice,
- kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach,
- pracownicy socjalni,
- asystenci rodzin.

5) uprawnienia jednostki kontrolowanej:

- zgodnie z art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego w terminie 7 dni od daty jego otrzymania.

6) wpis w książce kontroli:

- 16

7) wystąpienie otrzymują:

- Wójt Gminy Dolice,
- a/a

W celu podniesienia efektywności pracy Gminy Dolice w zakresie wspierania rodziny
wydaję

zalecenie zwykłe:

- 1) dokonywać okresowej oceny sytuacji rodziny zgodnie z obowiązującym terminem – art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

zalecenia znaczące:

- 1) po powzięciu informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, przeprowadzać w niej wywiad środowiskowy i dokonywać kompleksowej analizy sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie – art. 8 ust. 1 pkt 1 oraz art. 11 ust. 1 i 2 ustawy,
- 2) w przypadku każdej rodziny, z której dzieci przebywają w pieczy zastępczej opracowywać we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej plany pracy z rodziną, które będą skoordynowane z planem pomocy dziecku art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy,
- 3) zapewnić wsparcie asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zgodnie z art. 176 pkt 3 lit. a ustawy.

W przypadku braku zastrzeżeń do zaleceń pokontrolnych proszę poinformować mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych.

Z upoważnienia
WOJEWODY ZACHODNIOPOMORSKIEGO
Bartosz Brożyński
I Wicewojewoda Zachodniopomorski

Zespół inspektorów:
Karolina Czaja-Śmietana
Starszy inspektor wojewódzki
Małgorzata Andraszkiwicz
Starszy inspektor wojewódzki

Zastępca Dyrektora
Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego
Izabela Wojtczak – Sikorska

Klauzula anonimizacji

- A. **Zakres wyłączenia:** informacje mogące bezpośrednio lub w kontekście ujawnić dane osobowe osoby fizycznej.
- B. **Podstawa prawna wyłączenia i przetwarzania:** art. 5 ust.2 ustawy z dnia 6 września 2001r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022r poz. 902 – tekst jednolity), art. 5 ust.1. lit. B oraz art. 6 ust.1 lit. C Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych, oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE
- C. **Osoba, która dokonała wyłączenia:** Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
- D. **Podmiot w interesie którego dokonano wyłączenia z jawności:** art. 8 ust. 5 w związku z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej: (osoby fizyczne).